

**Föreningen
KULTURLANDSKAPARNA
i Stockholms län**

Org. nr 802017-9589

2024

**Verksamhetsberättelse
Årsredovisning**

<u>Innehåll</u>	Sida
Verksamhetsberättelse	2
Förvaltningsberättelse	7
Resultaträkning	8
Balansräkning	9
Tilläggsuppgifter	10

Verksamhetsberättelse

Allmänt

År 2024 har varit ett omtumlande år för föreningen.

Den 25 februari avled en av föreningens grundare och tillika mångårig ordförande Ulla Alm efter att halvåret innan varit mycket sjuk.

Detta innebar att föreningen ställdes inför tre akuta utmaningar: vårens lamning, föreningens ekonomi och föreningens framtid.

Vårens lamning

23 tackor hade betäckts under hösten och lamningen beräknades ske från början av april. Under början av 2024 hade Ulla haft kontakt med en tidigare fåraherde, Lilly Norlin, och kunnat knyta henne till föreningen med inriktning på arbetet med årets lamning.

Under mars, april och maj deltog, förutom Lilly, ett stort antal volontärer med matning och lamning.

Det blev ett stort utfall av lamm på de tjugotre betäckta tackorna och i snitt föddes 3 lamm/tacka. Sammantaget gick lamningen bra.

Ekonomi

Bokslutet för 2023 visade återigen på en förlust. Detta år 202 000 kr. En utredning som gjordes över de senaste åtta åren visade att föreningen gått med förlust alla åren och att den årliga förlusten hade ökat.

Under de sista åren hon levde lånade Ulla större belopp till föreningen. Lånen avsåg delvis utgifter i samband med uppförande av Timmerhuset, men hon lånade även ut summor när större fakturor skulle betalas, t.ex. för hösilage. Hon gjorde inga anspråk på att skulden skulle regleras i närtid – men hade samtidigt förhoppning om att Solna stad skulle köpa Timmerhuset och att föreningen därigenom skulle få pengar för att betala tillbaka lånet till henne. Vid hennes dödsfall låg föreningens totala skuld till henne på 397 000 kr.

Under vintern och våren fortsatte pengar att rinna ur föreningen och i början av juni var läget akut. Föreningen fick då ett kort lån av en medlem och under juli lån från ytterligare en medlem. Dessa lån uppgick till 150 000 kr.

Styrelsen gjorde en analys av ekonomin och verksamheten men detta ledde inte i något konkret förslag som skulle ändra situationen och göra att föreningen skulle få ekonomin i balans.

Föreningens framtid

Sedan mitten på 2023 förde föreningen samtal med Solna stad om framtiden, delvis utifrån planerna på att Överjärva Gård ska utvecklas till ett friluftsmuseum.

Efter Ullas frånfälle blev dessa samtal intensivare. Solna stad var även intresserad av hur framtiden för föreningens fårverksamhet var säkrad bl a utifrån ett djurskyddsperspektiv. Ett första möte hölls i mars där föreningen kunde meddela Solna stad att verksamheten i det korta perspektivet skulle fortsätta som tidigare och att personal var säkrad för detta.

Efter vårens diskussioner inom föreningen och samtalen med Solna stad kom styrelsen fram till det att inte fanns någon möjlighet att driva fårverksamheten vidare. Det fanns inte de personella resurserna och ekonomin var på gränsen till konkurs. Solna stad informerades om detta i början på juni.

Hösten 2024

Fårens hantverksbod öppnades i slutet på augusti. Fåren kom tillbaka till gården och årets slakt förbereddes. Bland medlemmar och andra kontakter undersöktes intresset för att köpa lammlådor.

Förhandlingarna med Solna stad återupptogs efter sommarens uppehåll. Solna stad meddelade att det inte fanns någon möjlighet för staden att köpa föreningens tre byggnader eller fåren. I stället skulle staden utarbeta en annan lösning som säkrade att föreningen kunde avveckla sin fårverksamhet under ordnade förhållanden och att föreningens lån kunde återbetalas.

Föreningen fick kontakt med Naturgruppen AB som var villiga att ta över fårverksamheten. Solna stad, Naturgruppen och föreningen förde sedan under hösten samtal om en konkret lösning.

När fåren kom tillbaka till gården var det totalt 91 djur. De flesta lammen och ett tjugotal tackor gick till slakt. 31 djur såldes som livdjur – varav 16 djur till Naturgruppen.

Slakten skedde sedan under oktober och november i tre omgångar.

Den femte december fattade Solna stad beslut om att lämna Kulturlandskaparna ett avvecklingsbidrag på 300 000 kr.

Den 14 december var fårens hantverksbod öppen för sista gången.

Den 30 december skrev föreningen på en överenskommelse med Solna stad.

Läget 2025

Per den 1 januari 2025 var läget följande: Föreningen ägde inga får och föreningen hade inte personalansvar för några anställda.

I statarlängan har föreningen fått en lokal att disponera och under januari har föreningens varulager, inventarier och arkiv överförts dit med undantag för material för kursverksamheten som inte ryms där.

Styrelse och revisorer

Styrelsen har bestått av 4 ordinarie ledamöter och 1 suppleant: ordinarie ledamöter Eric Forslund ordförande och kassör, Lilly Norlin, Johan Norlin och Gunnar Löfgren; suppleant Britt Johansson. Gunnar Löfgren lämnade styrelsen efter styrelsemötet den 4 juni 2024.

Styrelsen har haft 26 möten under räkenskapsåret.

Revisorer: Margareta Cronholm och Mija Jelonek
Revisorssuppleant: Sara Åsbrink

Årsmöte hölls den 29 maj 2024 i Timmerhuset på Överjärva gård.

Medlemmar

Datum	Antal medlemmar
2024-01-01	74
2024-12-31	55

Personal, praktikanter och volontärer

Anställda: 2 personer har haft anställning i föreningen.

Timanställda: 11 timanställda

Arbetsträning: Föreningen har erbjudit arbetsträning till 1 person.

Kursverksamhet och evenemang

Föreningen Kulturlandskaparna har tidigare år bedrivit kursverksamhet inom såväl fårskötsel som kulturhantverk kopplat till det småskaliga jordbruket. Under året har kursverksamheten i stort sett legat nere.

Under året har Överjärva Gård (Solna stad) inlett sin verksamhet med gårdsdagar.

Föreningen har deltagit vid några tillfällen. I övrigt har föreningen haft sina egna evenemang i enlighet med tidigare år. Nytt för året är att Solna har lämnat Kulturprojektsbidrag.

Föreningen har under året ansvarat för följande kurser inom fårskötsel

Kurs	Innehåll	Antal tillfällen	Antal deltagare
Småskalig fårskötsel	<i>En kurs för nybörjare och för dem som vill skaffa en liten fårbesättning. Kursen innehåller flera moment som: lamning, utfodring, klippning och klövvård, sjukdomar, fårapoteket, parasiter, raser, val av bagge, etologi, djurens beteende, slaktmognad, ull- och kroppsmonstring, ullhantering, mjölkning, byggnader och rasthagar, stängsel av alla slag inkl. gärdesgård, betestryck, naturvård, restaurering av betesmark och slåtteräng</i>	Inställd	0
Fårklippning	<i>Fåret står i klippstol. Du kan vara helt nybörjare. Du lär dig hur fårets kropp ser ut och hur fåret reagerar på beröring</i>	Inställd	0
Lammklubben (barn) <small>I samarbete med Studieförbundet vuxenskolan</small>	<i>Barnen lär sig sköta får och lamm. De lär sig att djuren finns i ett kretslopp. De får en inblick i fårfamiljens underbara värld</i>	10	7
Fåraherde (barn)	<i>En kurs i fårskötsel för barn. Träning att arbeta med får i första hand. Kursen passar veteraner och större barn som även hjälper till i verksamheten</i>	Inställd	0

Verksamhet inriktad på förskola och skola:

6 förskolegrupper har deltagit i lamm- och fårskola.

Föreningen har under året ansvarat för följande kurser inom kulthantverk

Kurs	Innehåll	Antal tillfällen	Antal deltagare
Slipa och slå med lie	<i>Konsten att hantera och sköta en lie. Handledning i teknik, skötsel och slipning</i>	Inställd	0
Gärdesgårdsbygge I samarbete med Studieförbundet vuxenskolan	<i>Lär ut att bygga en gärdesgård under en helg</i>	Inställd	0
Tovningshelg I samarbete med Föreningen Svenska Finullsfår		Inställd	0

Evenemang

Evenemang	Beskrivning	Datum
Påskmys	<i>Säsongshantverk till försäljning och kraftigt nedsatta priser på lammskinn samt grillning av lammkorv över öppen eld.</i>	23–24/3
Lammdagarna	<i>Fårens hagar öppnas och allmänheten får hälsa på lammen</i>	9–12/5
Stora fårvandringen	<i>Allmänheten inbjuds att vandra med fåren från Överjärva gård till hagarna i Bergshamra</i>	19/5
Lilla fårvandringen	<i>En lite kortare fårvandring från Överjärva till hagen vid polishögskolan</i>	25/5
Midsommarfirande	<i>Midsommar i fårhagen</i>	21/6
Adventsmys	<i>Säsongshantverk till försäljning och kraftigt nedsatta priser på lammskinn samt grillning av lammkorv över öppen eld.</i>	7–8/12

Fåren

Datum	Antal tackor	Antal baggar	Antal lamm
2024-01-01	31	2	2
2024-12-31*	8	3	5

*) Under övertagande av Naturgruppen AB

Vår

Våren var hektisk, det föddes 61 lamm. Lamningen fungerade bra med få komplikationer.

Sommar

Under året har hagarna i Solna och Sundbyberg nyttjats. Några av fåren drabbades av ullparasit. Även tarmparasiter har funnits i besättningen. Behandling har utförts.

Höst

Försäljning av köttlådor till privatpersoner.

Vinter

Fåren har sålts av eller slaktats. Sexton djur finns kvar på Överjärva gård.

Hönsen

Datum	Antal hönor
2024-01-01	2 hönor 2 tuppar
2024-12-31	2 hönor 2 tuppar

Hantverksboden

Fårens hantverksbod har hållit öppet lördagar och söndagar mellan 3/2 – 21/6 samt 31/8 – 15/12.

Vid några tillfällen har sjukdom drabbat öppetiderna.

Förvaltningsberättelse

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Verksamheten

Allmänt om verksamheten

Föreningen arbetar ideellt med natur- och kulturvård för att bevara biologisk mångfald. Främst genom fårarbete och slåtter, men också genom kurser för barn och vuxna för kunskapsspridning om natur-, kultur- och landskapsvård. Fåren har sin hemvist på Överjärva Gård.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Den 25 februari 2024 dog föreningens grundare och ordförande Ulla Alm. Under året har ett arbete påbörjats för att minska fårbesättningen med målet att överlåta den till en annan huvudman.

Flerårsöversikt*

	2024	2023	2022	2021	2020
Antal medlemmar	55	62	77	105	78
Rörelsens intäkter	1 140 131	957 478	1 067 126	987 872	907 545
Resultat efter finansiella poster	-114 244	-202 391	-101 966	-115 747	-72 553
Balansomslutning	733 993	577 514	715 022	484 159	655 547
Soliditet (%)	9%	31%	53%	100%	92%

*) Definitioner av nyckeltal, se tilläggsupplysningar

	Eget kapital	Årets resultat	Summa EK
Förändringar i eget kapital			
Belopp vid årets ingång	372 913	-202 391	170 522
Belopp vid årets utgång	170 522	-114 244	56 278

Resultatdisposition

Förslag till disposition av föreningens vinst

Till årsstämman förfogande står

balanserad vinst	170 522
årets resultat	-114 244
	<u>56 278</u>

Styrelsen föreslår att

i ny räkning överföres	<u>56 278</u>
	56 278

Beträffande föreningens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande tilläggsupplysningar.

RESULTATRÄKNING

Kontonamn	Not	2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
RÖRELSENS INTÄKTER			
Medlemsavgifter		8 730	26 710
Försäljning Hantverksboden		125 749	56 002
Försäljning övrig mat		116 984	226 327
Kulturprojektsbidrag		72 000	15 000
Övrig försäljning		466 915	280 362
Kurser		5 288	32 660
Erhållna bidrag och stöd		278 765	279 946
Erhållna gåvor och sponsorbidrag		65 700	40 473
		1 140 131	957 480
RÖRELSENS KOSTNADER			
Inköp Hantverksboden		-15 340	-8 716
Inköp Lantbruk		-311 051	-280 000
Lokalhyra		-56 000	-56 000
Övriga rörelsekostnader		-80 084	-120 868
Utgifter för personal		-744 139	-670 708
Avskrivningar på byggnader och markanlägg	1	-48 092	-23 683
SUMMA RÖRELSENS KOSTNADER		-1 254 706	-1 159 975
RÖRELSERESULTAT		-114 575	-202 495
Finansiella poster		331	104
ÅRETS RESULTAT		-114 244	-202 391

BALANSRÄKNING

Kontonamn	Not	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar		385 121	408 804
Kundfordringar		195 250	2 500
Skattefordringar		7 053	17 304
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		0	14 000
Fordran Ulla Alms dödsbo	2	4 529	
Kassa och Bank		142 040	134 906
SUMMA TILLGÅNGAR		733 993	577 514
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Eget kapital		170 522	372 913
Årets resultat		-114 244	-202 391
Summa eget kapital		56 278	170 522
Långfristiga skulder			
		0	0
Kortfristiga skulder			
Kortfristig skuld till Ulla Alm:s dödsbo	3	397 153	386 882
Övriga kortfristiga skulder		150 000	
Leverantörsskulder		50 409	1 721
Skatteskulder		-9 526	-9 526
Redovisningskonto för moms		61 090	7 088
Personalskatt		4 171	8 199
Lagstadgade sociala avgifter och särskild löneskatt		7 802	9 911
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		16 616	2 717
Summa kortfristiga skulder		677 715	406 992
Summa skulder		677 715	406 992
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		733 993	577 514

Tilläggsupplysningar

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen samt uttalanden och allmänna råd från Bokföringsnämnden. När allmänna råd från Bokföringsnämnden saknas har vägledning hämtats från Redovisningsrådets rekommendationer och i tillämpliga fall från uttalanden av FAR. När så är fallet anges detta i särskild ordning nedan. Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Värderingsprinciper m.m.

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Definition av nyckeltal

Soliditet

Justerat eget kapital i procent av balansomslutning.

UPPLYSNINGAR TILL ENSKILDA POSTER

Not 1	Avskrivningar på byggnader och markanläggningar	2024-12-31	2023-12-31
	Avskrivning Timmerhuset	23 683	23 683
	Avskrivning Ullas stuga	24 409	0
		<u>48 092</u>	<u>23 683</u>

Not 2	Fordran Ulla Alms dödsbo	2024-12-31	2023-12-31
	Fordran Ulla Alms dödsbo	4 529	0

Denna fordran avser det OKQ8-konto som föreningen nyttjade för fordonskostnader. Kontot stod i Ulla Alms namn och kontobehållning tillföll därför Ulla Alms dödsbo när det avslutades. Föreningen har krävt dödsboet på saldot vid dödsfallet.

Not 3 Kortfristig skuld till Ulla Alm:s dödsbo

Ingående saldo	2024-01-01	386 882
Återbetalning	2024-02-20	-14 954
Ombokning likvidkonto	2024-04-30	816
Uppbokning kvarvarande skuld på Ullas stuga	2024-12-31	24 409
Utgående saldo	2024-12-31	<u>397 153</u>

Den s.k. Ullas stuga uppfördes i privat regi av Ulla Alm år 2004 till en kostnad av 77 309 kr. 2009 beslutade årsmötet att föreningen skulle köpa stugan till ursprungspriset. Under åren 2010 -2012 betalade föreningen 52 900 kr. Kvarstående skuld har sedan dess uppgått till 24 409 kr.

Jämför not 1.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Vid årskiftet 2024/25 fick 16 av föreningens får en ny huvudman och blir kvar på gården. 21 får har sålts till andra gårdar. Personalen har fått andra huvudmän. Avtalen med Solna stad har avslutats.

Undertecknade försäkrar härmed att årsredovisningen har upprättats i enlighet med redovisningslagen och god redovisningssed, att aktuella redovisningsnormer har tillämpats och att lämnade uppgifter stämmer med faktiska förhållanden.

Solna 2025-03-27

Eric Forslund

Johan Norlin

Ordförande

Lilly Norlin

Britt Johansson